

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ РЕКРЕАЦІЇ СТУДЕНТІВ УКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ

Л.П. ПИЛИПЕЙ

Державний вищий навчальний заклад
«Українська академія банківської справи
Національного банку України»

Анотація. В статті розглянуто рівень фізичної підготовленості студентів вищих навчальних закладів України. Наведено аналіз публікацій про низький рівень кондиційної фізичної підготовленості студентів. Показано, що існуюча система фізичного виховання в вузах України неефективна. Проведено експеримент з організації процесу фізичного виховання і рекреації в Державному вищому навчальному закладі «Українська академія банківської справи Національного банку України». Показано систему організаційних рекреаційних заходів. Встановлено, що використання новітніх технологій організації процесу фізичного виховання і рекреації, на основі врахування мотивації інтересів студентів, створення умов за місцем проживання, дало можливість створення ефективної системи фізичного виховання і отримувати позитивний рекреаційний ефект.

Ключові слова. Рекреація, студенти, система, база, гуманістичний підхід.

Постановка проблеми. Науково-технічна революція вносить суттєві корективи в сферу виробничої діяльності спеціалістів, змінює, ускладнює вимоги до професійної підготовки студентів, їх трудової діяльності. А вирішувати проблеми сьогодення сьогоднішніми методами неможливо.

Водночас важливий той факт, що більше 50 % студентів мають низький рівень кондиційної фізичної підготовленості [6], а більше половини випускників вузів фізично не спроможні якісно працювати на виробництві [7].

Тобто актуальним перш за все є створення умов в вузі для фізичної рекреації студентів такого виду фізичної культури, яка передбачає використання фізичних вправ, а також їх видів у спрощених формах [3, 8, 9, 10].

У широкому сенсі феномен відпочинку зближується з явищем рекреації (від лат. recreation – повернення до здоров'я, відновлення). До недавнього часу поняття «рекреація» було малопоширеним, таким, що використовувався лише у вузьких колах фахівця з медичного оздоровлення людини. Це поняття пов'язувалось переважно з релаксацією і регенерацією життєво-фізіологічних сил людини.

Під рекреацією розуміють біологічну активність людини, спрямування фізичного потенціалу на оздоровлення душевних і духовних сил, які ослабляються в процесі роботи, хвороби. Тому нині рекреація практикується як цілісне фізичне і соціально-культурне оздоровлення [2].

Рекреаційна активність студента відповідає по-перше їх потребам, по-друге інтересам, традиціям їх культури, по-третє поведінковим і оціночним стандартам найближчого соціального оточення.

Рекреаційна активність вважається результативною, якщо в результаті виникають відновні (рекреаційні) ефекти [3, 8, 9, 10].

Як показують наші дослідження [5] та дослідження інших авторів [4], існуюча система фізичного виховання у вузах побудована на принципах і програмах, запозичених зі спортивної практики і видів спорту, які не досить адаптовані як до процесу формування завдань фізичної культури, процесу професійної підготовки, так і до умов, в яких знаходяться навчальні заклади. Результатом такого запозичення є нормативні основи і вимоги до навичок і умінь з певних видів спорту, таких як гімнастика (вправи на снарядах), легка атлетика (техніка стрибків і метання), які звичайно пізно вже починати вивчати, можливо тільки вдосконалювати згідно з віковими і психофізіологічними особливостями студентів, розвитку фізичних якостей і вивчення техніки з видів спорту юнаків і дівчат віком 18-23 роки [1].

При цьому мотивація і особа студента другорядна в існуючих програмах і практиці роботи, а на перше місце виходить нормативний і технічний показники.

Необхідно зазначити, що у переважної більшості студентів немає інтересу до занять фізичним вихованням. Основна причина цього – відсутність диференційованого підходу до характерних вправ і навантажень, які пропонують студенту. Відсутнє також необхідне стимулювання до занять фізичною культурою і ППФП. Розмови про те, що заняття фізичною культурою корисні для здоров'я, мають абстрактний характер у зв'язку з відсутністю конкретних (об'єктивних) критеріїв, які використовуються на заняттях, а також в теоретичній невідповідності студентів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано згідно із зведеним планом науково-дослідної роботи у сфері фізичного культури і спорту 2006-2010 рр. Міністерства освіти у справах сім'ї, молоді та спорту України за темою: «Теоретико-методичні основи ППФП студентів вищих навчальних закладів (п.3.1.8.3)» та плану науково-дослідних робіт на 2013-2014 рр. ДВНЗ «УАБС НБУ».

Мета дослідження. Теоретико-методичне обґрунтування організації особисто-орієнтованих технологій фізичного виховання по рекреації студентів ВНЗ.

Методи дослідження. Теоретичний аналіз літературних джерел, узагальнення досвіду і практики, педагогічні спостереження, педагогічний експеримент, методи математичної статистики.

Результати дослідження та їх обговорення. В руслі Болонського процесу кредитно-модельна технологія передбачає подальшу гуманізація і демократизацію навчального процесу.

Ці положення обумовлюють необхідні обґрунтування і використання гуманістичного підходу при створенні складових системи фізичної підготовки студентів академії.

Українська академія банківської справи Національного банку України створена у 1996 році і з перших днів існування адміністрація закладу і кафедра фізичного виховання ведуть активний пошук нових методів і форм створення системи фізичної підготовки для спеціалістів банківської системи.

Розроблена теоретико-методична концепція управління процесом фізичної підготовки. Теоретична система управління побудована на кібернетичному підході і розвинута в подальшому на протигагу від програмування у вузькому значенні, а в більш широкому розумінні – не як разовий захід, а як динамічний процес вирішення проблем, що виникають в процесі підготовки спеціалістів економічного профілю.

На методологічному рівні самостійні компоненти: спортивна база, кадри, мотиваційна сфера, програми фізичної підготовки, місце і час занять розглядаються не ізольовано, а в системі, тобто інтегративно з іншими.

Гуманістична сутність в центр фізичної підготовки як навчальної системи ставить особливість студента. Гуманістичні підходи передбачають забезпечення комфортних, адекватних і оптимальних умов функціонування системи фізичної підготовки студентів.

Враховуючи побажання студентів, завдяки підтримці керівництва, адміністрації вузу, НБУ були створені спортивні бази, які складаються з 3-х блоків занять: перший – за місцем проживання студентів у гуртожитку по вул. Прокоф'єва – в універсальному легкоатлетичному манежі. Це єдина на території СНД багатофункціональна споруда, споруджена за всіма світовими стандартами, згідно з вимогами ІААФ та інших спортивних федерацій.

Все поле основного залу трансформується у дерев'яний або резиновий подіум на якому розміщується 4 тенісні корти, 4 волейбольні, 1 баскетбольний, 1 гандбольний, 1 футзальний майданчики, 1 ігрове поле для індорхокею.

Основна зала обладнана 2 табло. Рівень освітлення, кондиціонування відповідає всім стандартам санітарно-гігієнічних вимог. Глядацький зал розрахований на 1250 стаціонарних місць. При необхідності ще додатково монтуються трибуни на 3 тис. чоловік.

В комплексі манежу розміщений адміністративно-господарський блок в підвальних приміщеннях знаходиться лижна кімната та інші допоміжні служби, на першому поверсі розміщені роздягальні і хол-кафе для глядачів, зал загально-фізичної підготовки, на другому поверсі знаходиться медичний пункт, приміщення допінг контролю з необхідним медичним обладнанням згідно вимог окремо для жінок і чоловік, 6 роздягалень з душовими і туалетами, камери схову. На третьому поверсі знаходяться адміністрація, спортивні служби, тренерська, кафедра фізичного виховання, прес-цент і універсальний зал з подвійним простором. На четвертому поверсі знаходяться наукова лабораторія обладнана сучасним обладнанням фірми „Techno Gum” та комплексами типу «PEV-9000». Поряд знаходяться універсальні зали з комплексами допоміжних приміщень, роздягалень тощо. На п'ятому поверсі розміщена автономна котельня. На базі манежу проводяться Чемпіонати України, обласні, міські змагання, академіади Української академії банківської справи Національного банку України. Поряд в готелі «Олімпійський» побудовано басейн – довжиною 25 м на 5 доріжок з сучасною системою фільтрації та підігріву води, поруч розташовано тенісний корт, об лаштований сучасним покриттям і трибунами.

Другий блок – за місцем проживання студентів – в гуртожитку по вул. Якіра, 10, обладнано зал з тренажерами фірми «Vasil», ігрові кімнати, зали єдиноборств, спортивний ігровий зал, зал шейпінгу, відкритий спортивний майданчик, стрілецький тир, футбольне поле.

Третій блок – за місцем навчання - в III навчальному головному корпусі академії відповідно до побажань студентів на II поверсі створено універсальний спортивний зал з трансформуючими трибунами на 500 місць і балконом, а також електротабло і звукопідсилення. На першому поверсі знаходиться дзеркальний зал для шейпінгу і ритмічної гімнастики, зал єдиноборств, один атлетичний і один тренажерний зал які обладнано тренажерами фірми «Vasil» і „Techno Gum” з врахуванням особливості вимог до професійно-прикладної фізичної підготовки економічних спеціальностей.

За підсумками проведених медоглядів і досліджень формуються навчальні групи з урахуванням рівня підготовки, стану здоров'я, інтересів, місця проживання студентів. Розроблена гнучка модульна навчальна програма з фізичного виховання, згідно з якою створюються 3 відділення: основне, спеціальне (медичне) і спортивне. Розклад занять розроблений відповідно до побажань студентів.

Викладачі проводять заняття за місцем проживання і навчання, що дає можливість студентам дотримуватися режиму харчування і проводити гігієнічні процедури. Крім основних занять, на підставі досліджень щорічно розробляється календар спортивно-масових заходів, що істотно збільшує тижневий руховий режим студентів і ефективність професійно-прикладної фізичної підготовки.

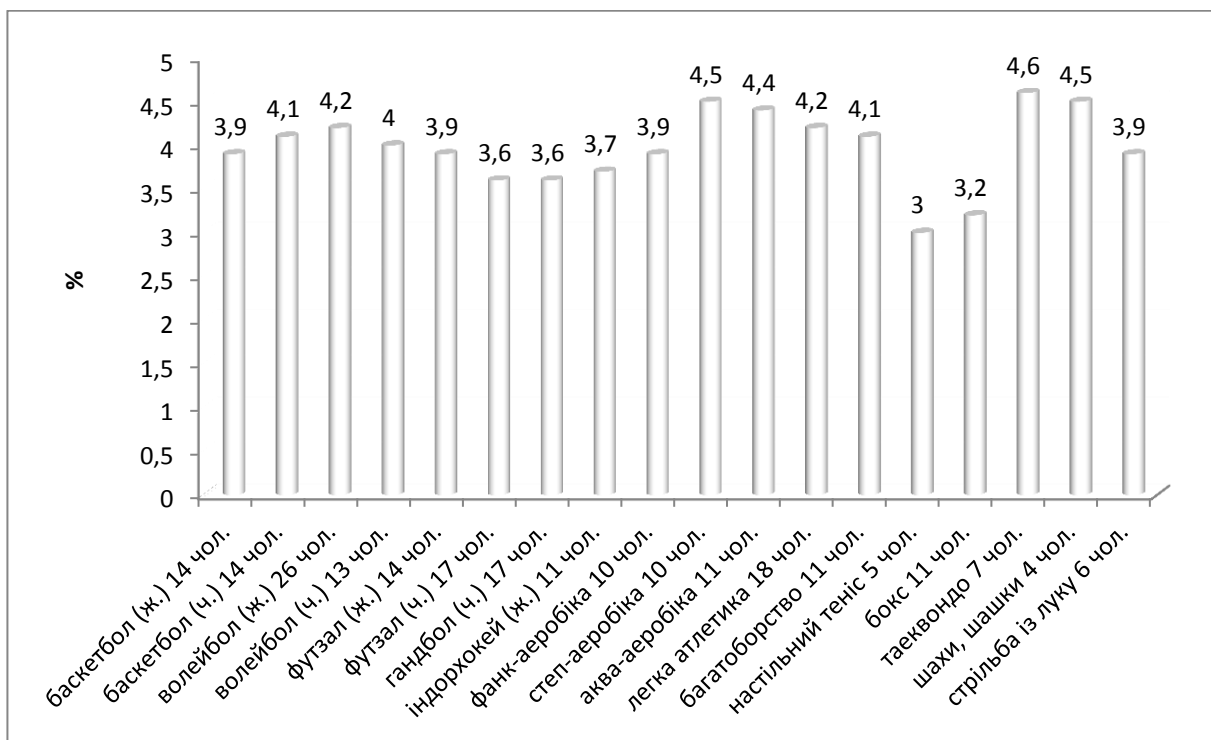

Рис.1. Середній бал успішності студентів експериментальної групи

Проведений педагогічний експеримент, в якому взяли участь 450 студентів ДВНЗ «УАБС НБУ» у віці 18-23 років показав, що в експериментальній групі середній бал успішності досяг 3,96 бали порівняно з

контрольною групою. Тижневий руховий режим в експериментальній групі збільшився до 8 годин.

Висновки.

1. Аналіз літературних джерел показав, що існуюча система фізичного виховання в вузах України неефективна.
2. Отримана інформація дала можливість для організації ефективної форми взаємодії суб'єктів освітнього процесу в процесі організації фізичного виховання і рекреації студентів.
3. Проведений експеримент показав ефективність переходу від системи адміністративно-командної організації до особисто антропної технології процесу реабілітації студентів під час навчального процесу, що виразилося в позитивному рекреаційному ефекті.

Подальші перспективи дослідження передбачають розробку комп'ютерних програм реабілітації студентів економічного профілю.

Література

1. Круцевич Т. Ю. Учебник для высших учебных заведений физического воспитания и спорта / Теория и методика физического воспитания / под ред. Круцевич Т. Ю. – Киев: Олимпийская література, 2003. – С. 136-150.
2. Круцевич Т. Ю. Рекреація у фізичній культурі різних груп населення / Т. Ю. Круцевич, Г. В. Безверхня // Олімпійська література. – Київ. – 2010. – 246 с.
3. Курамшин Ю. Ф. Засоби фізичного виховання / Ю. Ф. Курамшин // Теорія і методика фізичного виховання. – К.: Олімпійська література, 2008. – 69-86 с.
4. Осіпцов А. В. Актуальні теоретико-методичні та практичні аспекти організації професійно-прикладного фізичного виховання майбутніх фахівців металургійної галузі промисловості /А. В. Осіпцов, В. М. Пристинський, Т. М. Пристанська // Слобожанський вісник. – Х., 2005. – № 8. – С. 4–6 .
5. Пилипей Л. П. Використання антропних технологій для організації професійно-прикладної фізичної підготовки студентів /Л. П. Пилипей // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – Київ. – 2006. – № 2. – С. 61-65.
6. Прапор С. С. Анализ статистических данных о состоянии студентов за последние 22 года / С. С. Прапор, Р. Д. Бабенкова // Организация и методика учебного процесса физкультурно-оздоровительной и спортивной работы : материалы VI Межд. универ. научн.-метод. конф. – М., 2000. – № 2. – С.145–150.
7. Халайджі С. Соціальне замовлення на професійно-прикладну психофізичну підготовку фахівців енергетичного комплексу / С. Халайджі // Матеріали ІХ Всеукраїнської конференції аспірантів галузі фізичної культури і спорту – Львів, 2006. – Т. 3 – С. 129-134.

8. Das Fitness – ABC DTB – Deutscher Turn- und Sportbund – Bund Frankfurt / Main, 2000.
– 96 s.
9. Franken R.E. Human Motivation, Fifth Edition / R. E. Franken – Thomson, Wadsworth, 2003.
10. Sokal J.A. Zdrowie szkodliwe / J.A. Sokal // Lider. – 1993. – 11.0

Авторська довідка

Прізвище, ім'я, по-батькові: Пилипей Леонід Петрович

Учений ступінь, звання: доктор наук з фізичного виховання і спорту,
доцент

Місце роботи: Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України»

The address of the “Ukrainian Academy of Banking of National Bank of Ukraine”: 57, Petropavlivska str., 40030, Sumy, Ukraine.

Службова адреса: вул. Петропавлівська, 57, м. Суми, 40030, Україна.

Посада: завідувач кафедри фізичного виховання

Електронна адреса: kfuabs@gmail.com

Службовий телефон: 8(0542)665-012, 665-066.

Домашня адреса: м. Суми, вул. Дем'яна Коротченко, 14, кв. 90

Тема доповіді на конференції: «Особливості організації навчально-виховного процесу рекреації студентів Української академії банківської справи».

Форма участі на конференції: виступ на конференції